

Sügisene raba

Õppekäigu tööleht

Töölehe täitja(d):

Kuupäev:

1. Seisata ja vaatle ümbrust. Mida näed? Mida kuuled? Millised on värvid? Visanda nähtust pilt või kleebi aastaajale omaseid elemente.

2. Mis teeb rabast raba? Raba kutsutakse ka kõrgsooks, kas tead, miks?

3. Otsige kamba peale üks pikk tugev tokk ja suruge see nii sügavale pinnasesse kui võimalik. Mõõtke toikalt pinnasesse ulatunud pikkus. Varem või hiljem võite teha sama katse ka mineraalmaal.

Rabas oli toigas maa sees cm

Mineraalmaal oli maa sees cm toki pikkusest

Mille poolest erinevad soomullad mineraalmuldadest?

4. Lähtudes eelmises ülesandes tehtud katsest, arvuta raba vanus.

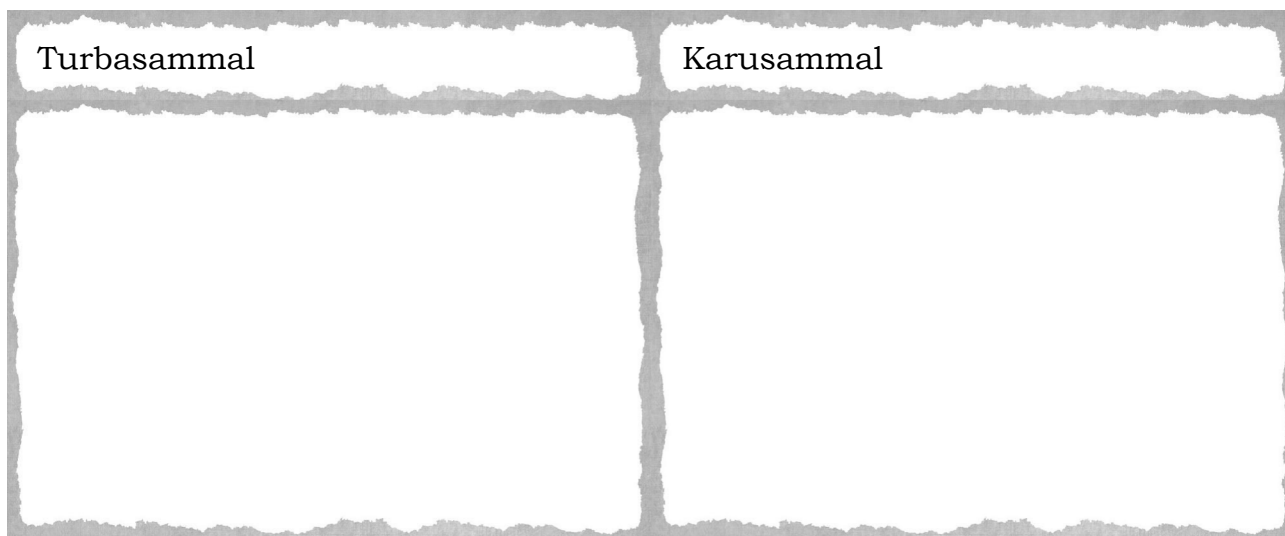
5. Kas rabasid on vaja? Milleks? Mis on rabades ainulaadset?

6. Vaatle turbatükki ja iseloomusta selle omadusi. Mis juhtub, kui asetad turbatüki vette? Katseta!

7. Raba pinda katab turbasammaldest vaip. Turbasambla liike on Eestis 37, kuid nad on väga sarnased ja nende määramine nõuab mikroskoopi. Turbasambla värvus kõigub erkrohelistest kuni tumepunase või pruunini. Kuidas on „rabade kuningas“ ehk turbasammal ja turvas omavahel seotud? Kuidas turvas tekib?

8. Tõmba mättast välja üks turbasamblataim ja üks karusamblataim. Pigista mõlemat taime eraldi. Kas õnnestus vett välja pigistada? Kummast samblast tuli rohkem vett? Kleebi kuivaks pigistatud samblad teibiga töölehele. Uuri neid luubiga. Võrdle!

9. Turbasammal hoiab raba pinda märjana ja kogub endasse 10-20 korda rohkem vett kui ta ise kaalub. Kuidas see võimalik on?

10. Nimeta erinevaid turbasambla ja turba kasutusviise. Uuri seda teemat kodus lähemalt ning koosta järgmiseks tunniks teistele esitlemiseks teemakohane teemantluuletus ehk *cinquain*¹.

¹teemantluuletus ehk *cinquain*:

- esimesel real on üks nimisõna
- teisel real on kaks omadussõna
- kolmandal real on 3 mine-liitelist sõna
- neljandal real on kolme-neljasõnaline lause
- viiendal real on üks sõna, mis võtab luuletuse kokku, iseloomustades luuletuse objekti

Karu
Suur ja tugev
Mõmisemine, meesõõmine, tatsumine
Magab magusasti talveund
Kaisumõmm

Töölehe on koostanud Elo Hermann, kujundanud Marge Nelk/lauaretked.com